

Mindazonáltal ha a fogalmazás tanításának ezzel a túlságosan gyámkodó módszerével nem érthetünk is egyet, a szerző munkáját mégsem mondhatjuk érdemtelennek. Sok jót is tanulhatnak belőle főképp kezdő tanárok, mert elméleti fejtegetések helyett azt mutatja meg nekik, hogyan folyik a módszeres tanítás munkája a valóságban.

Nagy J. Béla.

Internationale Zeitschrift für Erziehung. 1936: 6. szám. 1937: 1—2. szám.

A 6. szám vezető helyén Baumler berlini egyetemi tanár, a folyóirat egyik szerkesztője *A humanizmust folytatott küzdelem* című cikkében a következő összefoglaló tanulságot vonja le: „A humanisztikus nacionalizmus híján volt a talajnak és gyökérnek. A nemzeti szocializmus végzett vele és egy valóban *humánus nacionalizmust* alapított meg, amely az ember lényének mélyebb megértéséből táplálkozik“. — Baumgarten professzor folytatja és befejezi nagyszabású tanulmányát John Deweyről és a német idealizmushoz való viszonyáról. — Egy következő cikk tanulságosan szemlélteti azt a nagy szerepet, amely az amerikai Egyesült Államokban a rádióknak az üzleti szellem ellenére mint nevelőeszköznek jut: összefüggő tanfolyamok az állampolgári és politikai nevelésről, művészettörténet, egészségtan és betegségek elleni küzdelem stb. Különös súlyt vetnek a szülők nevelésére és az ifjúkor lélektanára, viszont kevesebbet az ifjúságot közvetlenül érdeklő kérdésekre. — G. N. Paleologus, az athéni pedagógiai akadémia igazgatója részletesen ismerteti a legújabb görög tanítóképzést: 1933-ban a képzőket a kétévnyamú pedagógiai akadémiák váltották fel, amelyekbe a 18 éves jelölteket érettségi után veszik fel. Ez újítás előnye az, hogy a pályaválasztást későbbi életkorra tolja ki, továbbá a 80-ban megállapított létszám, amely az egyéni kiképzés javára esik. — Részletesebb cikkek: Irország oktatásügye 1935—36-ban. A nemzetközi matematikai oktatásügyi bizottság és az 1936-ban Oslóban tartott nemzetközi kongresszus. A német nevelés- és oktatásügy jellegzetes vonásai (a német eredetinek francia fordítása).

A folyó évi januári szám két exotikus ország oktatásügyét ismerteti. A bagdadi oktatásügy főbiztosa, Mohammed Fadhel Jamali, angol nyelven az arab világról számol be: ennek népei a multban mintegy áthidalták a Keletet és Nyugatot; kérdés, vajjon ma a nevelés útján ismét betölthetik-e ezt a szerepet. Ennek a kérdésnek vizsgálata során a szerző egy új nevelésügyi program felállításához ér, amelynek hat pontjában minden vonatkozásban az arab jelleg mint központi tényező jut kifejezésre. — Franciska Radke, a bogotai nemzeti pedagógiai intézet volt igazgatónője, Kolumbia köztársaság feltörekvő és Európára támaszkodó oktatásügyének fejlődéséről számol be (folyt. a 2. sz. ban). — Ch. M. Garnier a nemzeti oktatásügy főigazgatója fokról-fokra követi az élő nyelvek tanítását a francia középiskolákban: Lakanal, Duruy (természetes módszer), 1902-ben direkt módszer, végre 1925-től kezdve „klasszikus megoldás“ elnevezéssel az idegen nyelv használata mellett felváltva jogába helyezi az anyanyelvet is; fontos segédeszközök: hanglemezek, tanulók kül-

földi levelezése és utazásai. — Felette részletes és tanulságos kimutatás következik az 1936. évi német tanulócsereéről.

A második számban Pestalozzi halálának 110. évfordulója (február 17.) alkalmából három cikket olvasunk róla: kettőt német, egyet hollandus szerző tollából. A *Pestalozzi hagyatéka* címűben Th. Wilhelm a mester pedagógiájának két alappilléret, a szeretetet és a módszert elemzi. Kimutatja, hogy túlhaladott didaktikája ellenére megalkotta az elemi oktatás igazi módszerét, amelyet a valóságra, az élő közösségre alapított. Ennek felismerése jogcímén még ma is úttörőnek tekinthető. *Pestalozzi és mi* című tanulmányában W. Asmus az élet és a szellem között fennálló feszültséget vizsgálja Pestalozzi fejlődésének három korszakában. Fiatalabb korában az élet adottságaiból indul ki és hangsúlyozza az egyénben rejlő erőt. A viszontagságok nyomása alatt a szellemiség birodalmába menekül és az általánosban látja a fölényt. Kiteljesülése végre a harmadik fokon következik be: a szellemnek és életnek szerves kapcsolatában, ami őt a mai német törekvésekkel párhuzamosan az emocionális nevelés klasszikusává avatja. *Pestalozzi Németalföldön* címmel P. L. van Eck a mesternek országára való befolyásával foglalkozik műveinek első ízben 1826—31-ben megjelent fordítása óta. Jó ideig Herbart eszméi uralkodtak ott, de az 1927-i jubiláris év óta Pestalozzi befolyása ismét fellendült. — L. Roels tanfelügyelő a belga népiskola legújabb szervezetéről számol be részletesen: a miniszter 1936-ban 150 lapra terjedő emlékiratban foglalta össze a három első iskolai év újjászervezésére vonatkozó irányelveit, amelyek gyakorlati kidolgozását és végrehajtását magára a tanítóságra bízta. Eszerint az első három iskolaév egyrészt megtanítja a gyermekeket írni, olvasni, számolni, másrészt eleven szemlélet alapján bő anyagot nyújt a történelem, földrajz és természettudományok azután következő tanítása számára, miközben tartózkodni kell a módszernek megmerevedésétől. Az eddigienél nagyobb szerep jut iskolai kerteknek és kirándulásoknak, a kézügyességnek és játéknak, amelyek elsősorban az erkölcsi nevelés javára értékesítendők. — Egy következő cikk az Egyesült Államok legnagyobb és legjelentősebb főiskolájának, a Harvard-egyetemnek alapításával és fejlődésével foglalkozik a 300. jubileum alkalmából, különösen méltányolva az egyetem 40 éven keresztül volt elnökének, Ch. W. Eliotnak, az „oktatás szabadsága“ érdekében kifejtett érdemes működését. — Részlet a nagybritanniai gyarmatügyi miniszternek az angol gyarmati oktatásügyről tartott beszédéből (az Education nyomán). — A tavaly Genfben megtartott V. nemzetközi kongresszus elé terjesztett jelentés az 1935—36. évi német, illetőleg lengyel közoktatásügy állapotáról: nálunk mindkettő, de főleg az utóbbi különös érdeklődésre számíthat.

Mind a három füzetben könyvismertetések és apró hírek; ez utóbbiakban Magyarország ezúttal, sajnos, nincsen képviselve. Az ismertetések közül az elfogulatlan külföld szakköreiben méltó feltűnést fog kelteni az az éles bírálat (150—51. l.), amellyel Emil Lehmann drezdai professzor sújtja az Office of Education kiadásában megjelent munkát Csehszlovákia közoktatásügyéről: *Severin K. Turisienski: Education in Czechoslovakia* (Bulletin 1935

Nr. 11). Szerzője az amerikai Office egyik hivatalnok-specialistája, aki 1934 nyarán a helyszínen „tanulmányozta“ az állapotokat, eldicsekszik azzal, hogy számos iskolát meglátogatott, sok megbeszélést folytatott iskolai hatóságokkal s elolvasta a hivatalos jelentéseket és aktákat. A bíráló erre nyomban megjegyzi, hogy ezzel be is érte, de személyes megfigyeléseknek, kritikai megjegyzéseknek alig van nyoma. Ezután hosszú sorban cáfolja, igazítja helyre, egészíti ki azokat a potemkinszerű adatokat, amelyeket Turisienski a cseh források alapján felvonultat, amiben természetesen tág hely jut a német kisebbséggel szemben elkövetett sérelmeknek (hát még ha a micinket is szóvá tette volna!), végül összefoglalva ezt írja: „Ilyen módon olyan könyv jött létre, amelyet bátran a cseh hivatalos körökre lehetett volna bízni, amely azonban semmiképen sem alkalmas arra, hogy az amerikai olvasót felvilágosítsa Csehszlovákia nevelés- és oktatásügyének valóságos viszonyairól. Az általunk közölt kiegészítések a tudományos igazság követelménye. Befejezésül tehát csak annak a reményünknek adhatunk kifejezést, vajha ezt a különös (*merkwürdig*) könyvet mihamarabb olyan újabb követné, amely inkább alkalmas arra, hogy az angolszász pedagógiai világot a csehszlovák nevelésügygel megismertesse“. Sapienti sat. Ez is adalék a nemzetközi értelmi együttműködéshez vagy talán inkább a nemzetközi értelmi kútmérgezéshez, eléggé ismert propagandamódszerek segítségével. kf.

Werner Picht: *Das Schicksal der Volksbildung in Deutschland*. Berlin, 1936. Verlag Die Runde. 238 lap.

A német népiség küzdelmeinek mai hőskorában mind többen kutatják azt a varázsvesszőt, melynek segédelmével majd a németységnek nemcsak politikai, hanem lelki totalitása is valóra válik. Mind többen lesznek, s közülük való könyvünk szerzője is, kik érzik mázsás súlyát s a németység jövőjére nézve döntő szerepét a fölvetett kérdésnek: „népe vagy csak tömeg?“ — mert ezen múlik a ma uralomra törekvő érületnek és gondolatvilágnak érvényesülése, ez a lényege a harmadik birodalom életformái közepette beállott változásnak.

Könyvünk szerzője is ennek a kérdésnek helyes megoldására törekszik a maga tárgy- és gondolatkörében. A német népművelés sorsfordulatáról szólva Walter Hofmannak abból a tételéből indul ki, hogy népművelési munkájukban és népművelődési reményeikben ismerhetők meg teljes valójukban s értékük szerint a népek, viszont a népművelési törekvésekről, melyeket a kor meghüsit, s arról a népművelési munkáról, mely gyakorlatilag lehetővé válik, ismerhető fel mindenkor a korszakok értéke. Meggyőződése, hogy ebben az értelemben vége a főntemlített kérdésnek helyes megoldásában rejlik a népművelés lényege.

Tudja, hogy ha korszakok fordulópontjainál hirtelen elhatározással a jövő felé fordulnak a népek, az új törvényre esküdve összetörik a régi törvénytáblákat. Forradalom és történeti gondolkozás kizárja egymást, sőt ellentmond egymásnak, mert a forradalmi tevékenységnek abszolút módon bízna